

Rodiny se dvěma generacemi dětí

Prezentace výsledků drobného výzkumu pro kurz
Sociologie dětství

Irena Zatloukalová

Problémy a možná zkreslení

- Nezahrnutí všech aktérů – pouze matky a co otcové a samotné děti?
- Neměnnost podmínek
- Snaha být dobrým rodičem
zabraňuje vnímat dětství odděleně od své rodičovské role, hodnocení, sociální žádoucnost
- Psychologie dítěte
respektive popularizovaný expertní diskurz upravuje to, jak rodiče o svých dětech mluví

Metoda

- Hlubkové rozhovory (cca 60 min)
i toto mohlo ovlivnit výsledky, nepředejde dostatečně
zkreslením - zařadit POZOROVÁNÍ
- V domácnostech žen
- Přítomnost menších dětí, nepřítomnost
starších dětí či otců

Explicitní výroky

o Objekt versus autonomie

Dítě je (a bylo) autonomní dokud není v konfliktu se zájmem rodiče, jinak rodič kontroluje, usměrňuje dítě a „na nic se neptá“

Dvě typické legitimizace přístupu k dítěti jako objektu –
peníze, dobrá výchova

„Samozřejmě, že člověk chce dítěti vyhovět, ale nebudu jí kupovat panenku za šílené peníze, zas ji nemůžu dát úplně všechno, co chce.“

Další legitimizací je „tradice“ – vždy to tak bylo

Explicitní výroky

o Neviditelná hra

Autonomie a samostatnost dětí je vyžadována tehdy, pokud si děti mají hrát – zabavit se ve svém volném čase. Rodiči chváleno, podporováno – čas na vlastní činnost/odpočinek
„Když za ním (synem) přijde kamarád, tak si spolu v pokoji hrají, nemusím u nich stát a kluci jsou hodní.“

Ani zde nesmí být v konfliktu se zájmy rodiče

Pokud se však jedná o výchovnou činnost, rodič musí být přítomen, nebo kontroluje dodržování rad učitelů a jiných expertů

Explicitní výroky

o Televize jako nový komunikátor

Nárůst role televize / videa v trávení volného času dětí –
přirozenost ospravedlňovaná tím, že dříve nebyly pořady
pro děti a vlastně ani vůbec

Děti mohou aktivně ovládat televizi – selektivnost pořadů i
pozornosti – sledování televize není hlavní nální činnosti,
když je televize zapnutá – nesledování pouze pořadů pro
dětí

Svoboda dítěte, dokud se rodič nedívá na televizi (případně dítě
má vlastní televizi)

Explicitní výroky

o Nárůst sektorace času

Generace dětí 80.let začínala s kroužky až ve škole, maximálně jeden či dva – sport či hudba

Generace dětí poloviny 90. let a nového století s kroužky začala již v předškolním věku - školky - rozmanitost nabízených kroužků – děti cca 2, ve škole potom pokračují a přibírají další

Neměnné – kroužky vybírány na doporučení – expert (učitel, dětský lékař), známí s dobrou zkušeností – dítě spíše přikývne než aby aktivně zvolilo (podobnost rodičům)

Explicitní výroky

- o Dítě nejen plodem lásky

Všechny matky zdůrazňovaly, že dítě je plodem lásky, součástí normální rodiny – obě děti jsou tedy plodem lásky či utvrzením vztahu

Dítě jako ukrácení doby čekání na důchod – jedinná radost – opečovávání, starání se

Dítě jako ukrácení čekání na vnoučata

Explicitní výroky

o Proměna zdrojů informací o dětech

Nereflektováno:

Nyní je běžné, že informace o kojení, mateřství, dětech a dětských potřebách je běžnou součástí každodenního diskurzu – viz knihy, časopisy, ale i novinové, nebo televizní zprávy

Zapomínání:

Jak jsem měla přístup k těmto informacím dříve? A jak jsem věděla, kdy a jak dítě krmit

Explicitní výroky

o Věk

Tematizace věku se objevuje jen u jedné maminky (ostatní až po zeptání vidí jinakost ve svých časově odlišných rodičovstvích jako záležitost zkušeností)

Spojován s jinými návyky a v tom se liší přístup matky k dítěti
(„Když je člověk mladý, tak tak moc nepřemýšlí o tom, že by se tomu děcku mohlo něco stát.“, „Teď už, jak jsem starší, tak potřebuju ten svůj klid.“, „když jsem byla mladá, tak jsem častěji chodila na procházky, teď, jak je člověk starší, se už mu tak nikam nechce, nepotřebuje se s dítětem ukazovat, chlubit se.“, „Když jsi mladá, tak to dítě tak nějak přijde samo, ty se na něj těšíš a prostě je to normální. Teď mám pocit, že se na mě dívají jako na starou matku.“)

Implicitní výroky

○ Hranice dětství

Dítě předškolního věku, nebo do cca 5. třídy – starší sice podléhají kontrole, ale nejsou primárně vnímány jako děti

○ Neoblíbená témata – domácí práce a fyzické tresty

Pravděpodobně ovlivněno snahou ukázat se jako dobrý rodič

○ Proměna prostoru

Místo dětského pokoje je hřištěm celý dům

Role obývacího pokoje – spojeno s nárůstem role televize